

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС
нормативного освітнього компоненту
«ДЕРЖАВНІ СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ»

Підготовки галузі знань	Доктора філософії (PhD) С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальності освітньої програми	С3 Міжнародні відносини Міжнародні відносини та стратегічні комунікації України та ЄС

Силабус розроблено на основі Програми нормативного освітнього компоненту «Державні стратегічні комунікації України» для *докторів філософії* спеціальності С3 «Міжнародні відносини».

Розробник: д. політ. н., проф. Карпчук Наталія Петрівна

Гарант освітньо-професійної програми:
проф. Шуляк А. М.

Силабус освітнього компоненту затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин, протокол № 1 від 01 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: Вознюк Є.В.

СИЛАБУС

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
форма навчання: очна (денна/вечірня)	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, С3 Міжнародні відносини, «Міжнародні відносини та стратегічні комунікації України та ЄС», Доктор філософії	Нормативний
Кількість годин/кредитів: 90/3		Рік навчання: другий
		Семестр: четвертий
ІНДЗ: немає		Лекції : 10 год.
		Практичні (семінарські): 20 год.
		Самостійна робота: 54 год.
	Консультації : 6	
	Форма контролю: іспит.	
Мова викладання	Українська	

1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ВИКЛАДАЧ	Карпчук Наталія Петрівна
КОНТАКТНІ ДАНІ	Natalia.Karpchuk@vnu.edu.ua 097 494 3183
КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧА	<p>Доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин.</p> <p>Тематика наукових досліджень: інформаційно-комунікаційна політика міжнародних акторів, інформаційно-психологічні війни, медіа війна, стратегічні комунікації, зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання.</p> <p>Головний координатор проєктів «Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам» програми ERASMUS+ напряму Модуль Жана Моне (№ 101047033 ERASMUS-JMO-2021-MODULE)» (2022 - 2025) та «Протидія ЄС зовнішньому інформаційному маніпулюванню та втручання» ERASMUS+ напряму Модуль Жана Моне (№ 101172342 ERASMUS-JMO-2024-MODULE)» (2024 - 2027).</p> <p>Диплом вчителя англійської та німецької мови Волинського державного університету імені Лесі Українки, 1995 р. Кандидат філологічних наук, германські мови, 2005 р.</p>

2. ОПИС КУРСУ

ПЕРІОД РЕАЛІЗАЦІЇ КУРСУ	Четвертий семестр
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА	Кафедра міжнародних відносин, факультет міжнародних відносин
АНОТАЦІЯ КУРСУ	Поява та розвиток стратегічних комунікацій в Україні. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Інші структури, які займаються СК. Стратегічні комунікації ЗСУ. Структурні компоненти СК України в умовах війни. Вплив новітніх каналів

	<p>комунікації на СК України. Факт-чекінг як протидія дезінформації. FIMI іноземних акторів в Україні. Співпраця з іноземними організаціями й державами у протидії деструктивним стратегічним комунікаціям.</p>
ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ	<p>Лекції, практичні заняття, модульна контрольна робота.</p>
МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	<p>ОК складається з трьох умовних блоків: обговорення теоретичних питань, виконання завдань прикладного характеру (максимум 70 балів за ці два види роботи) й написання однієї модульної контрольної роботи аналітико-творчого характеру (завдання надається наперед) (максимум 30 балів).</p> <p>Якщо аспірант не задоволений усіма поточними результатами чи набрав менше 75 балів, складає іспит в усній формі.</p> <p>Якщо аспірант отримав Сертифікат про проходження певного курсу, що відповідає тематиці дисципліни, то може отримати зарахування окремих тем, чи навіть усієї дисципліни (залежить від тематики пройденого курсу й визначається в кожному випадку індивідуально).</p>
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦІПЛІНИ	<p>Присутність на лекціях – бажана.</p> <p>Усі теоретичні й практичні завдання здаються у день проведення заняття. За потреби бути відсутнім на занятті (наприклад, участь у конференції чи події особистого характеру) графік здачі завдань узгоджується з викладачем.</p> <p>Складання і перескладання іспиту з курсу регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://surl.lj/kyqypr)</p> <p>Нульова терпимість до списування. Плагіат та списування під час виконання письмових завдань та екзаменів (зокрема, із використанням мобільних девайсів) є грубим порушенням принципу академічної доброчесності і є неприпустимими в процесі вивчення курсу.</p> <p>Якщо для підготовки аналітичних завдань використовувався штучний інтелект, студент визнає та заявляє про це і несе повну відповідальність за достовірність результатів.</p>
МЕТА І ЗАВДАННЯ І КУРСУ	<p>Метою курсу є дати знання щодо сутності стратегічних комунікацій у контексті безпекових викликів міжнародних акторів.</p> <p>Основними завданнями курсу є вивчення базових категорій і понять стратегічних комунікацій, вироблення й вдосконалення навичок аналізу інструментів стратегічних комунікацій, до яких вдаються учасники міжнародних відносин.</p>
ПРЕРЕКВІЗИТИ	<p>Теоретичні та методологічні проблеми дослідження комунікації в міжнародних відносинах. Міжнародний вимір стратегічних комунікацій. Стратегічні комунікації ЄС.</p>
ПОСТРЕКВІЗИТИ	-

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			Консул.
		Лек.	Практ.	Сам. роб	
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Міжнародний контекст стратегічних комунікацій					
Тема 1. Поява та розвиток стратегічних комунікацій в Україні. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Інші структури, які займаються СК	17	2	4	10	1
Тема 2. Стратегічні комунікації ЗСУ. Структурні компоненти СК України в умовах війни.	17	2	4	10	1
Разом за змістовим модулем 1	34	4	8	20	2
Змістовий модуль 2. Практичний аспект стратегічних комунікацій					
Тема 3. Вплив новітніх каналів комунікації на СК України. Факт-чекінг як протидія дезінформації.	19	2	4	12	1
Тема 4. FIMI іноземних акторів в Україні.	17	2	4	10	1
Тема 5. Співпраця з іноземними організаціями й державами у протидії деструктивним стратегічним комунікаціям. Стратегічні комунікації України за кордоном	20	2	4	12	2
Разом за змістовим модулем 2	56	6	12	34	4
Усього години	90	10	20	54	6

4. ТЕМАТИКА СЕМІНАРІВ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Назви змістових модулів і тем	год
Змістовий модуль 1. Міжнародний контекст стратегічних комунікацій	
Семінар 1. Стратегічні комунікації України 1. Поява та розвиток стратегічних комунікацій в Україні. 2. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. 3. Інші структури, які займаються СК. 4. Стратегічні комунікації ЗСУ. 5. Структурні компоненти СК України в умовах війни	2
Семінар 2. Практичне завдання аналітичного характеру Проведіть SWOT-аналіз діяльності Міністерства страткому у всіх його «варіантах» впродовж повномасштабного вторгнення РФ	2
Семінар 3. Стратегічні комунікації України 1. Вплив новітніх каналів комунікації на СК України. 2. Факт-чекінг як протидія дезінформації. 3. FIMI іноземних акторів в Україні. 4. Співпраця з іноземними організаціями й державами у протидії деструктивним стратегічним комунікаціям.	2
Семінар 4. Практичне завдання аналітичного характеру	2

Підготуйте доповідь на одну з аналітичних тем Hybrid CoE стосовно України	
Змістовий модуль 2. Практичний аспект стратегічних комунікацій	
Семінар 5. Практичне завдання аналітичного характеру Проведіть SWOT-аналіз Доктрини стратегічних комунікацій ЗСУ або Національної гвардії України	2
Семінар 6. Стратегічні наративи України 1. Публічна дипломатія як компонент стратегічних комунікацій України 2. Міжнародний PR як компонент стратегічних комунікацій України 3. Інформаційно-психологічні операції як компонент стратегічних комунікацій 4. Стратегічні комунікації України в ЄС 5. Стратегічні комунікації України у США	2
Семінар 7. Практичне завдання: Які теорії змови поширюються в інфопросторі України? Яка їх мета? Як їм протидіяти?	2
Семінар 8. Практичне завдання: Які структури в Україні борються з фейками? Проаналізуйте їх діяльність?	2
Семінар 9. Практичне завдання Проаналізуйте, які наративи домінують в українському медіа-просторі. Хто їх просуває? Яка їх мета? Хто у них зацікавлений? Хто є аудиторією цих наративів?	2
Семінар 10. Практичне завдання: Який наратив (наративи), на вашу думку, має Україна транслювати іноземній аудиторії? Які найкращі канали комунікації? Хто має бути основною цільовою аудиторією?	2
Усього години	14

5. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

	<i>Інтегральна</i>	<i>Загальні</i>	<i>Фахові</i>
Компетентності	<i>ІНТ. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, проводити дослідницько-інноваційну діяльність, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, а також практичне впровадження отриманих результатів.</i>	<i>ЗК1. Здатність до набуття універсальних навичок дослідника: пошуку, систематизації і синтезу інформації з різних джерел.</i>	<i>ФК 1. Здатність використовувати знання про сучасні теоретичні напрями, концепції та методи досліджень в галузі міжнародних відносин, політології та соціальних наук.</i>
		<i>ЗК2. Здатність здійснювати пошук, аналіз та критичне осмислення інформації з різних джерел, продукувати нові ідеї.</i>	<i>ФК 2. Здатність до аналітичного мислення та практичних навичок систематизації інформації з метою обробки великих масивів даних, здійснення оцінювання та прогнозування міжнародних відносин.</i>
		<i>ЗК3. Здатність подавати складну інформацію у доступній та зрозумілій</i>	<i>ФК 3. Здатність самостійно планувати, організувати та</i>

		<p>формі усно та письмово (в тому числі іноземною мовою), використовуючи наукову стилістику та термінологію.</p>	<p>здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати аналітичні матеріали та наукові доповіді, здійснювати їх оприлюднення.</p>
		<p>ЗК6. Уміння спілкуватися з широкою науковою спільнотою та громадськістю з актуальних питань міжнародних відносин та світової політики, проявляючи дипломатичність та повагу до опонента.</p>	<p>ФК 4. Здатність здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.</p>
		<p>ЗК7. Здатність до організації та проведення навчальних занять з використанням теоретичних та методологічних напрацювань власного наукового дослідження.</p>	<p>ФК 5. Здатність аналізувати глобальні, регіональні та локальні фактори формування зовнішньої політики та стратегії України та інших держав.</p>
			<p>ФК 6. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.</p>
			<p>ФК 7. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати</p>

			<i>міждисциплінарних наукових досліджень у сфері міжнародних відносин та світової політики.</i>
Програмні результати	<i>ПРН1.</i>	<i>Використовувати знання сучасних теоретичних напрямів, концепцій та методів проведення досліджень в галузі міжнародних відносин для формулювання наукової проблеми, обґрунтування новизни результатів наукового дослідження такої проблеми, його теоретичного та практичного значення.</i>	
	<i>ПРН 2.</i>	<i>Здійснювати пошук, аналіз та критичне осмислення інформації з різних джерел, продукувати нові ідеї.</i>	
	<i>ПРН 3.</i>	<i>Самостійно планувати, організовувати та здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати аналітичні матеріали та наукові доповіді, здійснювати їх оприлюднення.</i>	
	<i>ПРН 4.</i>	<i>Висувати пропозиції та обґрунтування рішень щодо розв'язання проблемних питань глобального розвитку, міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки (зокрема, міжнародних та внутрішньодержавних конфліктів).</i>	
	<i>ПРН 5.</i>	<i>Давати оцінку процесам глобалізації та здійснювати ретроспективний аналіз мегатенденцій та мегатрендів глобального розвитку.</i>	
	<i>ПРН 6.</i>	<i>Поєднувати теоретичні та практичні підходи для встановлення факторів формування та особливостей зовнішньої політики та стратегії України та інших держав.</i>	
	<i>ПРН 7.</i>	<i>Оперувати ключовими теоріями, концепціями і методами дослідження міжнародних безпекових проблем, управління та врегулювання міжнародних конфліктів в сучасному світі.</i>	
	<i>ПРН 8.</i>	<i>Проводити міждисциплінарні наукові дослідження міжнародно-політичних процесів, володіючи належним рівнем загальнонаукових компетентностей, які сприяють формуванню цілісного наукового підходу, професійної етики та загального культурного кругозору.</i>	
	<i>ПРН 9.</i>	<i>Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, ефективно спілкуватися на професійному рівні українським та іноземними мовами, дотримуючись принципів наукової етики.</i>	
	<i>ПРН 10.</i>	<i>Застосовувати інформаційні технології, сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.</i>	
	<i>ПРН 11.</i>	<i>Здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, сприяти їх поширенню в науковій та практичній сферах як українською, так і іноземними мовами.</i>	

5. ЗАПИТАННЯ НА ІСПИТ

1. Поява та розвиток стратегічних комунікацій в Україні.
2. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України.
3. Інші структури, які займаються СК.
4. Стратегічні комунікації ЗСУ.
5. Структурні компоненти СК України в умовах війни
6. Вплив новітніх каналів комунікації на СК України.
7. Факт-чекінг як протидія дезінформації.
8. FIMI іноземних акторів в Україні.
9. Співпраця з іноземними організаціями й державами у протидії деструктивним стратегічним комунікаціям.
10. Публічна дипломатія як компонент стратегічний комунікацій України
11. 2. Міжнародний PR як компонент стратегічних комунікацій України
12. 3. Інформаційно-психологічні операції як компонент стратегічних комунікацій
13. 4. Стратегічні комунікації України в ЄС
6. Стратегічні комунікації України у США

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль 1										Модуль 2	Сума балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Контрольна робота (одна)		100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
5	7	5	8	8	5	8	8	8	8	30		
25				45								

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Методичне забезпечення	1. Fedoniuk S., Karpchuk N. Dynamics of the EU Strategic Communications Regarding the European Integration of Ukraine. <i>On-line Journal Modelling the</i>
-------------------------------	---

https://neweurope.centre.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2024/09/NR.-45_SEPTEMBRIE-2024.pdf <http://dx.doi.org/10.24193/OJMNE.2024.45.04>

2. Юськів Б., Карпчук Н., Пелех О. Зміни стратегічних комунікацій України в час російсько-української війни (2022-2024 рр.). *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2024. № 3 (20). С. 99-112. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-03-99-112>
3. Карпчук Н. Ініціативи Європейського Союзу в боротьбі з пропагандою тероризму. *Гуманітарні візії*, Том 6, число 2, 2020, с. 15-20. DOI: <https://doi.org/10.23939/shv2020.02.015>.
4. Карпчук Н., Юськів Б. Вплив російської пропаганди на формування іміджу української влади. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2020, № 2 (8), с. 73-82. <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/issue/view/11/8>
5. Карпчук Н. Еволюція стратегічних комунікацій Європейського Союзу в умовах агресії РФ проти України. *European Perspective: Сучасні виклики та можливості для України*: кол. моногр. / за заг. ред.: Н. В. Павліхи, упорядкування І. О. Цибалюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. (306 с.). 228 – 243 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24034>
6. Юськів Б., Карпчук Н., Пелех О. Структура стратегічних комунікацій як основа ефективного комунікаційного менеджменту України в умовах війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2023, № 2 (16). С. 92-118. <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/318/293>
7. Yuskiv B., Karpchuk N., Pelekh O. The Structure of Wartime Strategic Communications: Case Study of the Telegram Channel Insider Ukraine. *Politologija*, 2022, Vol. 107 (3), p. 90-119, DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2022.107.3>, <https://www.journals.vu.lt/politologija/article/view/28365/28762>
8. Карпчук Н. EUvsDisinfo як інструмент стратегічних комунікацій ЄС у країнах Східного Сусідства й державах-членах. *Україна в координатах Східного партнерства: пошук геополітичних пріоритетів крізь призму національної безпеки: матеріали Інтернет-конференції*, Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022, с.31-34.
9. Карпчук Н. Стратегічні комунікації ЄС в контексті безпекової політики. *Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський та глобальний рівні: матеріали Інтернет-конференції*, Луцьк, 19 травня, 2022, с. 5-10.
10. Карпчук Н., Юськів Б. Аналіз прихованих тем пропаганди Кремля в Україні. *Політичне життя*, № 1, 2022, с. 160-171. <https://jpl.donnu.edu.ua/issue/view/419>
11. Карпчук Н., Юськів Б. Контент- й колокаційний аналіз аналітичних повідомлень RT про Україну. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, № 3(14), 2022, с. 73-87.
12. Карпчук Н., Юськів Б. Інформаційні приводи й інформаційний супровід гібридної війни РФ проти України. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. № 45, 2022, с. 71-85, DOI : 10.31861/mhpi2022.45.71-85, <https://mhpi.chnu.edu.ua/index.php/issues/article/view/375/306>
13. Yuskiv B., Karpchuk N., Khomych S. Media Reports as a Tool of Hybrid and Information Warfare (the Case of RT – Russia Today). *Codrul Cosminolui*, Issue

	<p>1, Vol. 27, 2021, p. 235-258. https://doi.org/10.4316/CC.2021.01.012 http://codrulcosminului.usv.ro/CC27/1/12.html</p> <p>14. Yuskiv B., Karpchuk N. Dominating Concepts of Russian Federation Propaganda Against Ukraine (Content and Collocation Analyses of Russia Today). <i>Politologija</i>, 2021, № 102, Issue 2, p. 116-152. https://doi.org/10.15388/Polit.2021.102.4 https://www.journals.vu.lt/politologija/article/view/24506</p> <p>15. Yuskiv B., Karpchuk N., Fedoniuk S. Model of Strategic Disinformation Reconstruction Based on Analysis of Intentions. <i>Politologija</i>. Vol. 116, № 4 (Q4). P. 198-237. https://doi.org/10.15388/Polit.2024.116.5 https://www.journals.vu.lt/politologija/article/view/34457</p> <p>16. Fedoniuk S., Karpchuk N., Yuskiv B. China's Strategic Narratives in Relations with the US, the EU, and the RF. <i>Balkan Social Science Review</i>. 2024. Vol. 24. № 24. P. 233 – 261. https://doi.org/10.46763/BSSR242424233f</p>
Основна	<p>1. <i>Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам</i>: кол. моногр. / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Н. Карпчук. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 308 с. (С. 90-128, 210-259, 280-302) https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22712</p> <p>2. Yuskiv B., Karpchuk N. Russian Federation's FIMI prior to its Intervention in Ukraine. <i>State-Sponsored Disinformation Around the Globe: How Politicians Deceive Their Citizens</i> edited by Martin Rodrigo Echeverria, Sara García Santamaría and Daniel C. Hallin, 2024, Routledge, p. 250-269 (350 p.), https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9781032632940-19/russian-federation-fimi-prior-intervention-ukraine-1-bohdan-yuskiv-nataliia-karpchuk</p>
Додаткова	<p>1. Доктрина зі стратегічних комунікацій, 2020, URL: http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/10.pdf</p> <p>2. EU DisinfoLab, URL: https://www.disinfo.eu/</p> <p>3. EU East Stratcom Task Force, URL: http://www.tepsa.eu/wp-content/uploads/2015/12/Kimber.pdf</p> <p>4. García, Juan Pablo Villar, Quirós, Carlota Tarín and Soria, Julio Blázquez. "Strategic communications as a key factor in countering hybrid threats", <i>European Parliamentary Research Service</i> (Brussels, March 2021), https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/656323/EPRS_STU(2021)656323_EN.pdf.</p> <p>5. NATO Strategic Communications Centre of Excellence, URL: https://stratcomcoe.org/</p> <p>6. NATO STRATEGIC COMMUNICATION HANDBOOK, URL: http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/NATO-STRATEGIC-COMMUNICATION-HANDBOOK.pdf</p> <p>7. StratCom Ukraine, URL: https://stratcomua.org/ua</p> <p>8. <i>Strategic Communication in EU-Russia Relations: Tensions, Challenges and Opportunities</i>, ed. Evgeny Pashentsev (Cham: Palgrave Macmillan, 2020): 19-20, https://www.academia.edu/40959010/Strategic_Communication_in_EU_Russia_Relations_Strategic_Communication_in_EU_Russia_Relations_Tensions_Challenges_and_Opportunities_Ed_Evgeny_Pashentsev_Cham_Palgrave_Macmillan_2020</p>